

A R A
G R A T I T U D I N I S.

Perillustri & Adm. Rñdo Dño,

D. STANISLAO
GORZELSKI,
Præposito & Officiali Eccle-
siæ Collegiatæ Pilecensis, Sa-
necen. &c.

In auspiciatissimas Natalis diei eius ferias

Erecta,

ET

A M. MATTHÆO JOSEPHO
ORLINSKI, in Acad. Crac. Professore
Anno Dñi, 1651. 8. Idus Maij

Dedicata.

C R A C O V I Æ,

In Officina Typographica Francisci Casarij, S. R. M. Typographi.

XVII-7517

Vernantes florete Rosæ, revirescite Veri,
Verificat Dominus moribus ipse Rosas :
O utinam Pyllos sic sic, oriatis in Annos,
Utq̃ Rosas Tibi Ver, sic Tibi portet hyems.

Franciscus Iosephus Cæsari,
Eloq. Studiosus.

ORATIO.

I quando luminis parens Phoebus
augustam mihi radiorum suorum
splendore reddidit diem, Perillu-
stris & Adm. Rñde Dñe, profectò
hàc ipsâ Natalis Tui solennitate,
quâ Te saluum & incolumem in-
tueor, Tibiq; tantam congratulor felicitatem. Nimi-
rum hæc illa mihi illuxit perquam auspicata dies,
quâ animum meum pondere Etnâ grauiori exone-
rare, & tædiosâ nimis sarcinâ liberare decreui. Re-
splenduit lucidissimè illud tempus, quo affectum
meum pridem secum luctantem ampliusque intra
Sphæram suæ actiuitatis contineri nescientem, Tibi
contestandi sum nactus facultatem. Numinis æter-
ni fauore supra hemisphærium meæ erga Te obser-
uantix lux illa exorta est, quâ tandem aliquandò ad
desideria mea explenda, tædio (acsi quondam Sum-
mi Deorum Iouis caput parturiens) confectus, ac-
curro perneciter. Nec immeritò. Quemadmodum
enim Cælum indefessa vertigine circa polos gyra-

71
tur mundi; aut Oceanus perennibus reciprocatur
fluctibus; ita propensus animus meus non modo
dies & horas, sed scrupula ipsa annorum metiens spa-
tio, continuo persolvendorum Tuorum in me me-
ritorum gratitudinis studio flagrabat, æstuabat. Sci-
licet quisque cupidus est studiorum suorum; trahit
suus quemque affectus, nec aliquandò nisi victor glo-
riosus nouit quiescere. Faciat utinam Summus
rerum Moderator, ut ego hac temporis intercape-
dine, si non victor, saltim animi mei triumphantis
& exultantis spectator valeam esse. Cuius licentiam
pro Tua in me lenitate æqui bonique consulas Perillu-
stris & Adm̃ Rñde Dñe, & copiam efferuescentis
lætitiæ propensione Tua, quæ causa illius extitit haud
iniquo animo accipias. Difficile esse Marcus Tul-
lius cum doleas filere proclamauit; at longè diffici-
lius autumo cum Harpocrate filere, cum gestias læ-
titiâ. Quisque vel ipso sensu deprehendit quàm ar-
duum sit, ingens animi vulnus silentio premere; at
iam me hodiernus edocuit dies, impendiò opero-
sius esse temperare gaudio, ac tum non indulgere
animo, cum iam sese non capiunt intra præcordio-
rum sinus, exundantium æstus gaudiorum. Qua-
propter dum ego rupto Angenoræ ingrato silentio
Tib

Tibi Perillustis & Adm. Rñde Dñe hodierna die
cum applausu & tripudijs solennem Natalis Tui
diem congratulando, & fausta quæque ac felicia in
multas annorum Myriades apprecando occurro, da-
bis veniam prudens, rationesque meas, quibus ad
tantam animi effusionem adduct⁹ sum, serena fron-
te acceptabis.

Amplissimum Terrarum Orbem nihil deter-
rius complecti ingrato, vt præsentis sæculi morta-
les, ita superstitiosa illa credidit antiquitas. Non
quod ingratum oporteat esse memorem semper,
cum lex gratitudinis pro acceptis non scripta vel da-
ta, sed à benignissima rerum parente natura indita
sit; vel quod acceptorum beneficiorum memoria
nunquam senescere debeat: sed quod beneficiorum
tanta vis est, vt nisi ferreus forsan vel adamante du-
rior sis, ab ijs sicuti cera ab igne nequeas liquefcere.
Superat hoc certè fidem, superat aciem mentis ad
tantas ingratitude Cimmerias tenebras quempiã
deuenire posse, vt ex ijs non emergat aliquando. Vt
enim ignis in abditissimis terræ cauernis inclusus la-
tere nequit, ita mea sententia gratitudo ex saxosis e-
tiam ingratorum animis, veluti scintilla ex filice eli-
ci, & in aprium ebullire consuevit. Sit ingratissi-

mus alter Apollonius vel Hercules discipuli, in Callimachum & Iuinum præceptores, obliuiscantur vt Lucius Ostius patris sui, vel Theseus Ariadne seruatricis beneficiorū, honorē sibi collatum cōtemptu, curas & sollicitudines non sine offensa aliorum suscepas supercilioso vultu, rectam educationem, fraude, dolo, technis, lingua procaci vel Theonino remuneretur dente: obliuiscetur tamen seriū, ociū infantiæ, & deposito liuore, vt olim Mecius Vespasianī accepta recognoscet beneficia. Neque hoc solum, sed etiam cum Troianis Didonis beneficiorum gratis exclamabit:

--- *Jāuenisti, ō Benefactor, diem,*

*Dij Tibi si qua pios respectant Numina si quid
Vsq̃uam iustitiæ est, & mens sibi conscia recti
Premia digna ferant, quæ Te tam læta tulerunt
Secula, qui tanti talem genuere parentes*

*In freta dum fluij current, dum montibus umbræ
Lustrabunt, conuexa polus dum sydera poscet,*

Semper honos nomenq̃ Tuum laudesq̃ manebunt.

Ingratus quidni Romanus erga Tullium Patrem Patriæ, vel erga Camillum seruatorem Capitolij, quos liberis, coniugibus, fortunisque spoliauerat extitit Senatus? attamen recordatus beneficiorum,
illum

illum humeris populi imò totiùs Italiæ Romam ap-
portari; hunc pristino restituendum honori, imò
Dictatura ornandum, postmodum iudicauit. An
non & erga C. Martium virum aliàs de Repub. me-
ritissimum, eadem Roma ingrata extitit? at in sum-
mum coniecta periculum, ingratitudinem omni
beneuolentia abolere, beneficiaque animi testifica-
tione curabat rependere. Equidem nihil est tam
inhumanum, tam immane, tam denique ferum,
quod aliquando beneficia cum illa cerua à vite ser-
uata non agnoscat Æsopica. Scilicet tanta vis be-
neficiorum est, vt ingratissimos etiam non aliter
quàm Diana Actæonem in Ceruum, Iuno Argum
in Pauonem, Apollo Niobem in marmor perbellè
sciat transformare. Ipsa bruta animantia solo natu-
ræ instinctu officia sentiunt. Quidni & ego, qui nō
dotibus animantium brutorum, sed præstantissima,
ipsisque spiritibus æternis, & nulli mutationi obno-
xijs, communi Diuinæ auræ particula mente glo-
rior, memorem animum Tuorum beneficiorum
geram? quidni Tibi vel minima apprehensa com-
moditate meum contester effectum? Sanè enim
quoad longissimè potest mens mea respicere spa-
tium præteriti temporis, & pueritiæ memoriam re-
cordari

cordam vltimam, inde vsq̃ue repetens, video Te
Perillustis & Adm̃. Rñde Dñe mihi Principem, & ad
fufcipiendam, & ad ingrediendam ftudiorum meo-
rum rationem extitiffe. Hærent in animo meo il-
læ Tuæ follicitudines, & menti tanquam marmori
vel cedro interitus nesciæ nunquam definent inhæ-
rere, quas in pueritiæ meæ directione maximas fu-
fcepifti. Intueor illum Tuum tanquam in speculo
terriffimo amorem, quo me vnice velut alter So-
crates Aſchinem, Ariſtoteles Nicomachum, aut
Æneas Afcanium, de quo Poëta:

Omnis in Afcanio chariſtat cura Parentis.

profecutus es. Recognofco palam illam Tuam in-
ftitutionem, quam mihi in defectu Præceptorum,
qui meam teneram ætatem inſtruerent, declarafti;
& artibus illis, quibus ætas iuuenilis informari ſo-
let, tanto labore Domi Tuæ inſtruxiſti; eas tanta
ſinceritate & facilitate tradidiſti; adeò in excolen-
do rudiori ingenio elaboraſti, vt ingratiffimus poſt
omnium hominum memoriam ſim, niſi pleno ore
Tuum ſingularem fauorem, vbique deprædicare
contendam. Nihil ego hic dico de illa Tua pro-
penſione, quam mihi toties præſtitiſti, meque ſum-
mis illis & Magnis Academiæ noſtræ Viris, Tuis au-

tem

tem partim Præceptoribus, partim Amicis & Sympalæstritis, quos ego honoris causa commemoro. *Adamo Opatouio, Iacobo Vitellio, Iacobo Vssiensis, Adamo Draski, S. Th. Profess: & Doctoribus, alijsque plurimis diligentissimè commendasti, eorumque mihi fauorem venari non neglexisti. Equidem hæc mecum aliaque plurima paulò diligentius recogito, audeo & debeo protestari, quòd*

Hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis

Perpetuusq; animi debitor huius ero.

Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras

Ibit, & intrepido deseret ossa rogo,

Quàm subeant animo meritum obliuia nostro,

Et longa pietas excidat ista die.

Et iure. Si etenim Genuenses Conradi II. iuris signandæ pecuniæ sibi collati, in hunc usque diem exigui satis beneficij memores sunt, aureosq; nummos nomine ipsius signant, quid ego facere, vel quid cogitare cumulum beneficiorum Tuorum cernens debeo, quomodo Tua palam non profitebor promerita? Scio quippè ingratum esse, qui beneficium accepisse se negat quod accepit, ingratum qui dissimulat; ingratiorem, qui non reddit; ingratiissimum omnium, qui oblitus est. Grates persoluisse

uisse Dijs, & victimas immolasse testantur Annales
Historicorum Philippum Macedonia Regē, quod
filius Alexander tempore Aristotelis ei nasceretur,
felicemque se & filium appellasse: an non ego ma-
iori iure felicior me nuncupauero, cui Te fauen-
te, Te patrocinate, usurā auræ huius quam haurio,
à summo rerum Moderatore concessa est. Equi-
dem felicior longe me existimo, quam olim He-
rodotus Aminodem virum Magnesium, qui in ex-
cauanda terra, multa pocula aurea & argentea the-
saurosque Persarum intenerat; Patronum enim am-
plissimum immeritus, immò thesaurum pretiosum
inueni, ex cuius liberalitate & munificentia, tan-
quam è Nilo abundanti, omne genus beneficiorum
in me redundare non desinit, immò in dies accu-
mulatur. Exprobrabat olim Romanus sapiens Se-
neca ingratitudinem Coriolano, quod in medio
parricidio positus fuisset; Catilinæ, quod euertere
Patriam attentasset; Syllæ, quod Patriam duriori-
bus sanaret remedijs, quam pericula essent. C. Pom-
peio, quod in possessionem Reipub. alios induxif-
set, ipsique Patriæ, quod erga Rutilum & Scipionē
Africanum ingrata pro beneficijs acceptis extitisset;
nunquam me Tu Perillustis & Adm. Rñde Dñe
tanti

tanti accusabis facinoris, nec vnquam animum
meum tam turpis & pestiferi mali nota occupabit.
Sit suum cuique velle, non enim voto omnes viuimus vno, ego certè Deum Optimum Maximum
precabor cum M. Aurelio Imperatore, vt obliuione
prius sepeliatur vita mea, quàm nomini meo ingra-
ti nota inuratur. Noui etenim quicumque in Patro-
num ingratus fuerit, cum in vniuersum ab omnibus
vituperationem promereri: Scio minus graue esse
debitorem, quàm ingratum videri; didici à Bizza-
ro: Licet vnumquemque dedecet ingrati animi vi-
tio laborare, tùm multò magis illos, qui virtutem
& bonarum artium studia profitentur. Et hinc est,
quod die hodierna Aram hanc gratitudinis, vt olim
Statuas Athenienses Demetrio Phalereo, vel Numæ
Romani, pro Tuis erga me officijs, intra gratum pe-
ctus, atque adeò in omnium æternâ memoriâ eri-
gere decreui. Fateor me par pari reddere non pos-
se, acceptabis tamen vel solam voluntatem. Nam-
que cui gratia referri non potest quanta debetur, ha-
benda tamen est, quantam maximam animi nostri
capere possunt. Quapropter

Semper inoblita repetam Tua munera mente,
Et mea me tellus audiet esse Tuam.

Neque verò priuato hoc ad congratulandum
Tibi Natalis Tui felix auspiciū deductus sum stu-
dio, sed publico etiam excitatus applausu. Omnes
etenim Tibi tantam congratulantur felicitatem;
omnes Aetoli vel Cynitæ comprecantur annos; o-
mnes diu multumque videre felicem & beatum
animo gestiunt. Scilicet illum Te virum in Eccle-
sia vident, qui dum scientiā & doctrinā oues Tuas
pascis, simul in omnibus Te ipsum bonorum ope-
rum exemplum præbes. Illum Prælatum Te in Ec-
clesia Dei vniuersi intuentur, qui vbiq̃ue infractus
Diuini cultus zelator apparuisti. Sileam ego, lo-
quetur certè Cathedra Ilcussiensis, quæ tantam in
feminando verbo Dei recognouit, & hucusque re-
cognoscit Tuam industriam, vt nunquam se satis di-
gnè, ac si olim non nemo de dilecto dicere posse pro-
fiteatur. Nec iniuria sanè. Tantum etenim ibi cu-
ræ, tantum diligentia, tum laboris in administran-
da illa Sparta sustinuisti, vt Diui Pauli, vel hodierni
nostri vt Tui, ita Polonia totius Patroni, cuius festi-
uam solennitatem celebramus, S. STANISLAI
Episcopi Crac. imitator Optimus iure meritò nun-
cupari possis. Neque verò cuiquam paradoxa hæc
videri debent, ita enim Te in munere Tuo obeun-
do pru-

do prudenter, temperatè, & incorruptè gessisti, vt
alter Cimon Atheniensium dicereris. Ipseque Illu-
strissimus olim piæ memoriæ GEORGIVS Dux
in Zbaraž, Castellanus Crac. raræ in Repub. Polo-
na authoritatis Senator id ipsum contestaretur, qui
Te pro occasione cùm auscultasset, ornatè, copio-
sè, & eruditè perorantem, non modò vnice dilexit,
sed etiam prudentiam Tuam summâ cum omnium
admiratione suspexit. Mirabantur immò inuide-
bant nonnulli (virtutis enim æmula inuidia est) qui
fieret, quòd ille tantum Tuo ingenio, tantum eru-
ditioni, tantum fecundæ facundiæ tribuerit, vt Te
omnibus parem nemini inferiorem vbiq̃ue circum-
ferret. Luculenti testimonio potest esse Cathedra
Ecclesiæ Collegiatæ Pilecensis, semper verbi Diuini
Prædicatoribus inter finitimos incolas clara, quam
Tibi ne cogitanti quidem immò, non erubescam
dicere, recusanti & inuito alijs concurrentibus non
sine molestia graui Ciuium Illeusensium, quos se-
ptennio salutaris doctrinæ ambrosiâ nutriebas ob-
tulit, & Venerabilis Capituli Pilecensis numero an-
numeratit. Hæreo ego hic & stupeo, felicioremné
Te an Capitulum ipsum dixerim, non facile valeo
dijudicare. Felicitati quidquam derogare non au-
deo,

deo, quum Te numero illorum Naymanouiorum,
Bockouiorum, Miclasouiorum Prælatorum, vt non
amuforum, ita vitæ probitate, exemplo, religione,
authoritate, & timore Dei, Clariffimorum adscri-
ptum video. An non felix & Capitulum, quod
tantâ iudicij maturitate, tantâ vitæ probitate, tantâ
doctrinæ præfantiâ præditum myftam, in fui pelle-
xerit confortium. Felix & ipfa Ecclefia nuncupetur,
quæ fæpius verbum Diuinum prædicantem demi-
rata eft Concionatorem, vel potius Conferuatorem
& fui reftauratorem amplexa. Enimuerò parum
Tibi fuit Ecclefias, quæ curæ Tuæ, virtute duce, &
benedictione Diuinâ comite committebantur, &
annis prouentibus, cenfibus, Calicibus, Plagulis,
Miffalibus, alijsque Ecclefiafticis ornamentis cumu-
lare: parum Archiconfraternitatem Magnæ Magni
Dei Matris Virginis ferè extinctam excitare; parum
ordinem bonum pietatis & religionis inftituere, ni-
fi fundationes fuppreffas iam iam intereuntes iure
vindicaffes, & ad priftinum ftatum reuocaffes. Vi-
dit hæc Illuftriffimus Dominus, cui Deus fuam lar-
giatur benedictionem, STANISLAUS de Wâr-
fzyce WARSZYCKI, Terrarum Mazouix Ge-
neralis Palatinus, vidit Tuam in laboribus indefef-
fam

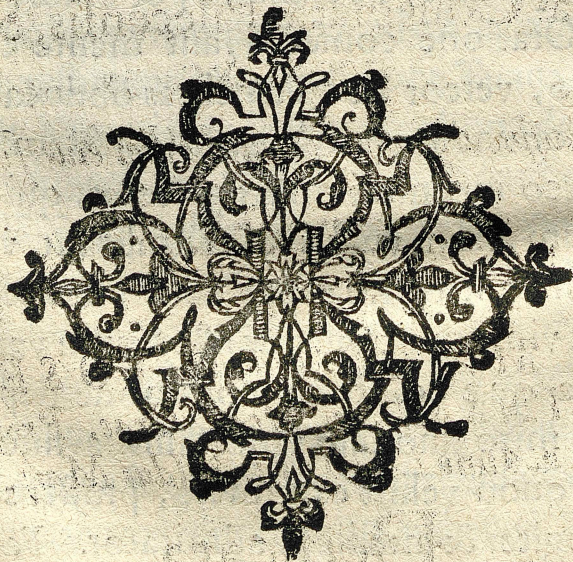
ſam contentionem; vidit pro honore Dei & orna-
mento Eccleſiæ raram ſolicitudinem, hinc Te Præ-
poſitura vacanti Pilecenſi ornauit, perque laboris
ædem tranſtulit ad templum honoris. Officialis &
Præpoſitus Pilecenſis Sanecenſiſque conſtitutus,
quàm Te pium, quàm exemplarem, quàm munifi-
cum & miſericordem totâ vitâ Tuâ præſtiteris, ne-
mo non recognoſcet. Publica hæc ſunt, clara
omnibus, vtpotè quæ omnium ore & calamis
ad, ſeræ poſteritatis memoriam transmittentur.
Etenim accepto regimine Eccleſiæ, conſeſtim eò
Tuæ curæ, eò intentiones referebantur, hocque vni-
cum in votis habuiſti vt quàm maximè florentem
amplam Diuinâ laude reſonantem Domum Domi-
ni reddere poſſes. Et certè non ego hæc recensere
volo, ſed opera ipſa, ſed fundationes piæ, ſed Tua li-
beralitas loquatur. Summis elogiorum titulis cele-
brabat Roma Auguſtum, quòd opera publica vtpotè
forum cum æde Martis, templum Apollinis, ædem
Iouis in Capitolio extruxerit; Veſpaſianum, quòd
templū pacis magnifica ſubſtructione ædificauerit;
Veneta Reſpub. Petrum Vrſeolum, quòd templum
S. Marci incendio abſumptum reſtaurauerit; an non
Eccleſia Pilecēſis laudes Tuas loquetur ſeræ poſteri-
tati,

tati, Tuamq; Tibi præstira deprædicabit munificen-
tiam? Quid enim aliud obsecro Organū pneusticū
extructū, quid vestes sacra cōparata, quid Cæmete-
rium muro cinctum, quid vasa iam aurea, iam argē-
tea sacra, quid tot altaria erecta & fundata, quid de-
niq; tanta Ecclesiasticarum rerum supellectilis &
tam ampla, Tuo sumptu, Tuis facultatibus compa-
rata sunt? quàm voces loquentes Tuam munificen-
tiam. Quid Nosocomium viduis, pauperibus saxo
structum, quid, vt alia omittam, cantus assiduus lau-
dum Virginis immaculatè conceptæ fundatus, ere-
ctus, dotatus, & quid inquam aliud est, quam lucu-
lentissimum testimonium, clara voce Tuam muni-
ficentiam & Virginis sanctissimæ cultum deprædi-
cans. Age verò quanta diligentia, quo studio & la-
bore Ecclesiā Sanctensem Tuæ Ecclesiæ vindicasti.
Fateor ingenuè prædecessores Tuos multa & varia
attentasse, sed non perfecisse, non diffiteor tot & tan-
ta pro vindicando illo loco fecisse, sed ad effectum
non deduxisse; non dubito quidquàm illos incepisse,
sed cū præter velle quod sat cuique censetur esse ad
finem qui coronat deducere non valerent, Tu Tuā
industriā, Tuā mira in rebus peragendis dexteritate,
manum extremam apposuisti in diuersis subellijs
impen-

impensis iure disceptasti, & quod æquitatis erat fa-
uentibus Superis perpetuo & irreuocabiliter causam
fatis litigiosam pacificasti. Quid demum de Tua
erga egenos & pauperes beneficentia dicam? quid
de propensa in miserabiles personas voluntate? di-
cant illi ipsi & luculenter contestentur, quos singulis
festiuitatibus, singulis solennitatibus mensē Tuæ ac si
alter Anastasius misericors, aut Ioannes Elemosina-
rius Patriarcha Alexandrinus, priusquàm ipse panem
laboris manduces soles adhibere. Sed cùm pul-
cherrima pietatis, liberalitatis, & eruditionis Tuæ
decora Oratione consequi aut mente complecti
contendo, vereor ne ijs tenebras obducam caligi-
nemque offundam potius quàm illustrem. Imita-
bor idcirco ingeniosissimos pictores, qui ingentes
magnarum rerum vultus ita adumbrant, vt latentes
magis innuant quàm exprimant. Ita & dotes in-
genij, & vim eruditionis, & affectuum varietatem,
& cætera quæ coloribus commodè depingi non
possunt, miro quodam ymbrarum artificio inuol-
uunt, vt quod velint exprimere, prudens tantum-
modò cogitet & intelligat admirator. Faciam ego
similiter, adumbratisque potius Tuis quàm expressis
in Ecclesiam Dei & me ipsum promeritis, tollā ma-
C num

nūm de tabula. Vnicū illud supplicibus votis à
Deo Optimo Maximo expetens, vt Te Peril-
lustris & Admodum Reuerende Domine, feli-
cem & fortunatum in multos annos ad Ec-
clesiæ Dei ornamentum, meumq̃ue sin-
gulare præsidium, valeam
intueri.

D I X I.

Dum Tibi pura nirent Natalia festa GEORGI
Munera PATRONI fuscipe picta Tui.
Scilicet almus eques rabidum qui proterit hostem
Hostes magnanimus proteret ille Tuos.
Quod si Tu teneras olli succinxis alas
Iam fuerit studijs Pegasus ille Tuis.
O Viue in tanto Iuuenum flos nomine felix!
Est in quo Diuus Mars & Apollo Tibi.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

10
 9
 8
 7
 6
 5
 4
 3
 2
 1
 0
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some faint smudges and discoloration, characteristic of old paper. There is no text or other markings on the page.

1872

THE UNIVERSITY OF CHICAGO